EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 17.8.2020
COM(2020) 378 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o pregledih, ki se zahtevajo v skladu s členom 19(1) Uredbe 2017/852 o uporabi živega srebra v zobnem amalgamu in proizvodih

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU o pregledih, ki se zahtevajo v skladu s členom 19(1) Uredbe 2017/852 o uporabi živega srebra v zobnem amalgamu in proizvodih

1. UVOD

Živo srebro je strupen element, ki predstavlja resno tveganje za okolje in zdravje ljudi. Ljudje smo izpostavljeni živemu srebru predvsem z uživanjem morske hrane. Ta močni nevrotoksin povzroči trajne poškodbe možganov in ledvic pri odraslih ter vpliva na razvoj zarodka in razvoj v zgodnjem otroštvu. Kopiči se v organizmu ter potuje po svetu prek prehranjevalnega spleta in čezmejnega prenosa onesnaževal zraka. Živo srebro iz zraka se nalaga v tleh in vodnih telesih.

Mednarodna skupnost je zato živo srebro prepoznala kot snov, ki predstavlja globalno težavo.

V zadnjih petnajstih letih je EU razvila daljnosežni politični[1] in zakonodajni okvir za nadzor, odpravo in, kjer to ni mogoče, zmanjšanje uporabe in izpostavljenosti ter s tem zmanjšanje tveganja, ki ga predstavlja živo srebro. Pomemben instrument EU je Uredba (EU) 2017/852 o živem srebru (v nadaljnjem besedilu: Uredba)[2], ki obravnava celotni življenjski cikel živega srebra, od primarnega izkopa do končnega odstranjevanja odpadkov z živim srebrom.

To poročilo se nanaša na dve oceni, ki ju je Komisija izvedla v skladu s členom 19(1) Uredbe, ki od Komisije zahteva, da do 30. junija 2020 izvede oceno ter Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o izidu svoje ocene glede:

a) „potrebe, da Unija ureja emisije živega srebra in živosrebrovih spojin iz krematorijev“;

b) „izvedljivosti dolgoročne postopne opustitve uporabe zobnega amalgama, po možnosti do leta 2030, ob upoštevanju nacionalnih načrtov iz člena 10(3) in ob polnem upoštevanju pristojnosti držav članic glede organizacije in zagotavljanja zdravstvenih storitev in zdravstvene oskrbe;“

c) „okoljskih koristi in izvedljivosti nadaljnjega usklajevanja Priloge II z ustrezno zakonodajo Unije, ki ureja dajanje proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, v promet.“

V EU se največ živega srebra uporablja za zobni amalgam. Uredba od 1. julija 2018 že prepoveduje njegovo uporabo za zobozdravstveno obravnavo mlečnih zob in zobozdravstveno obravnavo ranljivih skupin prebivalstva, tj. otrok, mlajših od 15 let, in nosečnic ali doječih mater. V skladu s členom 19(1)(b) Uredbe to poročilo navaja informacije o izvedljivosti postopne opustitve uporabe zobnega amalgama v EU za vse skupine prebivalstva. S tem je Komisija hkrati zajela emisije živega srebra in živosrebrovih spojin iz krematorijev.

[1] COM(2005) 20 in COM(2010) 723.

[2] Uredba (EU) 2017/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o živem srebru in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1102/2008 (UL L 137, 24.5.2017, str. 1).

Pravo EU na področju notranjega trga prepoveduje dajanje številnih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, v promet na notranjem trgu EU (vključno z uvozom)[3]. Uredba za nekatere, vendar ne za vse, prepoveduje tudi proizvodnjo in izvoz. Ta diferencirana pravna obravnava različnih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, izhaja iz mednarodnega regulativnega okvira, v katerem je bila sprejeta Uredba, tj. Konvencije Minamata o živem srebru (v nadaljnjem besedilu: Konvencija)[4]. Konvencija, ki so jo ratificirale EU[5] in velika večina držav članic, prepoveduje proizvodnjo, izvoz in uvoz nekaterih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro. Zato velja splošno načelo, da se za tiste proizvode z dodanim živim srebrom, ki jih ureja Konvencija, prepoved dajanja v promet na notranjem trgu EU v okviru prava Unije razširi tako, da vključuje proizvodnjo in izvoz, da bi se tako spoštovale zahteve mednarodnega prava. V skladu s členom 19(1)(c) to poročilo vsebuje informacije o izvedljivosti in morebitnih okoljskih koristih uporabe prepovedi proizvodnje in izvoza na podlagi Uredbe za vse proizvode, ki jih je prepovedano dajati v promet v skladu z drugimi instrumenti prava Unije, tudi če jih Konvencija ne prepoveduje.

Pregledi prispevajo k prizadevanjem za ničelno onesnaževanje za okolje brez strupov, ki so objavljena v Evropskem zelenem dogovoru[6].

2. PREGLEDI

2.1 Zobni amalgam in emisije živega srebra, povezane z njegovo uporabo

Postopek pregleda in posvetovanja

Zobni amalgam se že stoletja uporablja kot obnovitveni material, ki omogoča polnjenje lukenj, nastalih zaradi zobne gnilobe, in popravila zobnih površin. Je zlitina živega srebra in drugih kovin (npr. srebra, kositra, bakra).

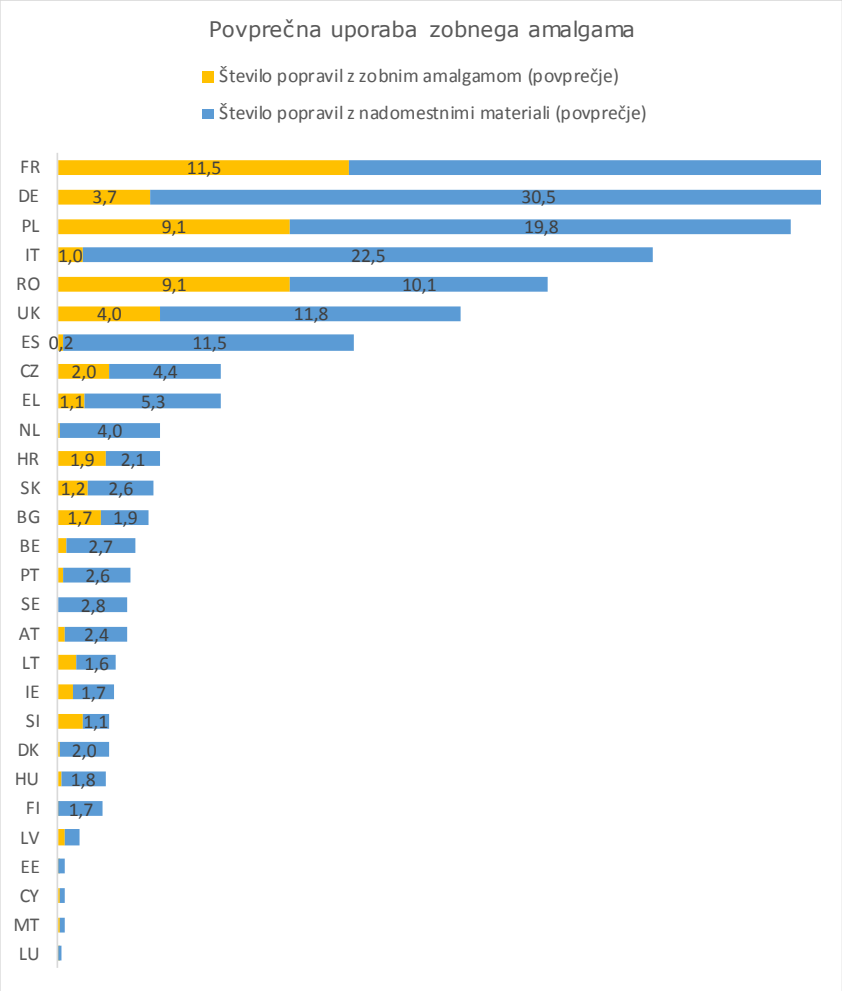
Komisija je najela svetovalca, ki je izvedel študijo o uporabi zobnega amalgama v EU. Končno poročilo o študiji[7] zagotavlja podlago za oceno tehnične in ekonomske izvedljivosti postopne opustitve zobnega amalgama ter dokumentira ekološke posledice te opustitve.

V študiji so zbrane informacije o uporabi zobnega amalgama in nadomestnih rešitvah brez živega srebra, posledicah za organizacijo zdravstvenih storitev v državah članicah in načrtih za postopno opustitev zobnega amalgama, ki so jih države članice pripravile v skladu s členom 10(3) Uredbe. Obsežno zbiranje podatkov je vključevalo pregled znanstvenih člankov in poročil ter zbiranje podatkov s spletno anketo in razgovori po vsej EU. Delavnica, na kateri so se januarja 2020 zbrali strokovnjaki iz držav članic in deležnikov (zobozdravstvene organizacije, nevladne organizacije), je potrdila predhodne ugotovitve študije in hkrati zagotovila dodaten prispevek za izboljšanje priprave modela in sklepov.

[3] Za namene tega poročila in v skladu z določbami ustreznih instrumentov EU: „dajanje v promet“ pomeni odplačno ali neodplačno dobavo ali dajanje na voljo tretjim osebam. Uvoz se šteje za dajanje v promet.
[4] Besedilo Konvencije Minamata.
[5] Sklep Sveta (EU) 2017/939 z dne 11. maja 2017 o sklenitvi Konvencije Minamata o živem srebru v imenu Evropske unije (UL L 142, 2.6.2017, str. 4).
[6] Sporočilo Komisije z dne 11. decembra 2019 z naslovom *Evropski zeleni dogovor*, COM(2019) 640 final.
[7] Povezava do študije o oceni izvedljivosti postopne opustitve zobnega amalgama.

Trendi uporabe zobnega amalgama

V EU se največ živega srebra uporablja za zobni amalgam. Ocenjeno letno povpraševanje po zobnem amalgamu (EU-28) je v letu 2018 pomenilo 27–58 ton živega srebra. To predstavlja znatno zmanjšanje, za približno 43 %, v primerjavi s prejšnjo oceno 55–95 ton živega srebra na leto v letu 2010[8]. Ocenjuje se, da je bilo leta 2018 v EU-28 izvedenih približno 372 milijonov popravil zob. Med njimi je bil zobni amalgam uporabljen le v 10–19 % primerov. Vendar kot prikazuje slika 1, so razlike v deležu med državami članicami velike[9].

Slika 1: Število popravil glede na polnilo na državo članico s povprečno uporabo zobnega amalgama (v milijonih, 2018)

Zdi se, da sta glavna dejavnika za vse manjšo uporabo zobnega amalgama naraščajoča ozaveščenost potrošnikov glede vplivov zobnega amalgama na okolje in povezanih posrednih zdravstvenih vplivov ter estetsko privlačnejši nadomestni materiali.

Po pričakovanjih naj bi se brez dodatnih ukrepov politike na ravni EU in držav članic uporaba zobnega amalgama med letoma 2018 in 2030 zmanjšala za približno 70 %. Vendar bi bila poraba še vedno precejšnja – približno 8–17 ton živega srebra v letu 2030.

Ekonomska izvedljivost

Postopno nadomeščanje zobnega amalgama z materiali, ki ne vsebujejo živega srebra (kot so na primer kompozitne smole, keramika in steklasto

[8] Bio Intelligence Service (2012), študija o možnostih za zmanjšanje onesnaženja z živim srebrom iz zobnih zalivk in baterij.

[9] Glej opombo 7, ki med drugim vodi do informacij o izračunu števila popravil zob glede na polnilo na državo članico, cenah nadomestnih materialov brez živega srebra itd.

ionomerni cement), že poteka. Velika večina proizvajalcev v EU (95 %) proizvaja materiale brez živega srebra, ki predstavljajo večinski delež na trgu. Predpisana zahteva za postopno opustitev zobnega amalgama bi pospešila trend zmanjševanja in od proizvajalcev zahtevala, naj povečajo proizvodnjo nadomestnih materialov.

Razlika med cenami popravil zob glede na vrsto materiala je razmeroma majhna, ker so se tehnike popravil brez živega srebra izboljšale. Poleg tega se je razlika v ceni zobnega amalgama in materialov, ki ne vsebujejo živega srebra, zmanjšala. To omejuje socialno-ekonomski učinek pospešenega prehajanja na zalivke brez živega srebra na stroške zobozdravstvene oskrbe in posledično na razpršen ekonomski učinek za zobozdravnike, paciente in sisteme povračila stroškov za zdravstvene storitve.

V večini držav članic je razlika pri kritju nacionalnih sistemov zdravstvenega zavarovanja za različne materiale omejena.

Skratka, pospešen prehod na zalivke brez živega srebra ne bi predstavljal pomembnih negativnih učinkov za paciente, zobozdravnike ali proizvajalce zalivk. Vendar bi lahko zahteval prilagoditev nacionalnih sistemov povračila stroškov v državah članicah, kjer so razlike glede na uporabljeni material velike.

Tehnična izvedljivost

Glede na visoko stopnjo uporabe materialov brez živega srebra po vsej EU je mogoče sklepati, da velika večina zobozdravstvenih ustanov v EU že ima opremo, potrebno za popravila brez živega srebra, in da je večina zobozdravnikov, če ne celo vsi, usposobljenih glede potrebnih tehnik.

Dokazi kažejo, da imajo materiali brez živega srebra zadovoljive mehanske lastnosti, zahtevajo manjšo obdelavo lukenj za pripravo na kompozite[10] in so estetsko privlačnejši[11]. Na življenjsko dobo zalivke vplivajo štirje glavni dejavniki: material, metoda popravila, spretnosti zobozdravnika in zobna higiena. Danes so materiali brez živega srebra kakovostni, učinkovite metode popravila so splošno dostopne in zobozdravstvene šole vse pogosteje poučujejo potrebne spretnosti. Zaradi komuniciranja na področju javnega zdravja bi se morala zobna higiena še naprej izboljševati. Skladno s tem bi se morala podaljševati tudi življenjska doba popravil.

Vendar so organizacije, ki predstavljajo zobozdravnike, izrazile zaskrbljenost zaradi pomanjkanja razpoložljivih informacij o materialih brez živega srebra, pa tudi glede varnostnega profila in biokompatibilnosti nekaterih materialov, med katerimi nekateri vsebujejo bisfenol A (BPA) in nanodelce. Iz razpoložljivih znanstvenih presoj izhaja, da

[10] Mulligan, S., in drugi. „The environmental impact of dental amalgam and resin-based composite materials.“ (Okoljski vplivi zobnega amalgama in kompozitnih materialov na osnovi smole). *British Dental Journal* 224.7 (2018): 542.

[11] Milosevic, Milos. „Polymerization Mechanics of Dental Composites – Advantages and Disadvantages.“ (Mehanika polimerizacije zobnih kompozitov – prednosti in slabosti). Procedia Engineering 149 (2016): 313–320.

sproščanje BPA iz nekaterih zobnih materialov predstavlja zanemarljivo tveganje za zdravje[12] in da je izpostavljenost BPA v okviru dopustnega dnevnega vnosa[13]. Vendar ti sklepi temeljijo na oceni tveganja BPA, ki jo je leta 2015 pripravila Evropska agencija za varnost hrane in se trenutno pregleduje.

Okoljski vidiki

Zobni amalgam povzroča znatne emisije živega srebra v zrak, vodo in tla.

Ocenjeno je bilo, da emisije v zrak[14] znašajo 19 ton v življenjskem ciklu zobnega amalgama (2012, EU-27[15]). Emisije v vodo[16], za katere so odgovorne zobozdravstvene ambulante, se ocenjujejo na 3 tone (2010, EU-27). Ta količina se bo zmanjšala, saj Uredba določa, da morajo biti zobozdravstvene ordinacije opremljene z ločevalniki zobnega amalgama z visoko ravnijo zadrževanja delcev.

Prisotnost živega srebra v odpadnih vodah je problematična za ostanke (blato) iz komunalnih čistilnih naprav. Glede na vrsto obdelave odpadne vode lahko živo srebro konča v blatu iz naprave za čiščenje odpadne vode. Emisije živega srebra iz zobnega amalgama v tla, ocenjene na 8 ton (2010, EU-27), so predvsem posledica raznosa takega blata po tleh. Direktiva 86/278/EGS o uporabi blata iz čistilnih naprav v kmetijstvu[17] določa mejne vrednosti za koncentracije težkih kovin, vključno z živim srebrom.

Postopna opustitev zobnega amalgama bi sčasoma odpravila te emisije in s tem njihov prispevek h količini živega srebra v okolju, kar bi prineslo večje okoljske in zdravstvene koristi. To bi prispevalo tudi k akcijskemu načrtu EU za krožno gospodarstvo[18], ki poziva k boljši obdelavi odpadnih voda in reviziji direktiv o blatu iz čistilnih naprav z namenom uporabe praks krožnega gospodarstva pri ravnanju z odpadno vodo in blatom.

Emisije živega srebra in živosrebrovih spojin iz krematorijev

Emisije živega srebra in živosrebrovih spojin iz krematorijev so trajni vir emisij v zrak, ki izhajajo iz uporabe zobnega amalgama. V letu 2018 so bile ocenjene na približno 1,6 tone. Pričakuje se, da bodo te emisije ostale na podobni ravni do približno leta 2025 in se nato zmanjšale. Vendar na dokazih temelječa podlaga ni prepričljiva in potrebna so nadaljnja

[12] SCENIHR, 2015. Scientific opinion on the Safety of Dental Amalgam and Alternative Dental Restoration Materials for Patients and Users (Znanstveno mnenje o varnosti zobnega amalgama in nadomestnih materialov za popravilo zob za paciente in uporabnike).
[13] Bisfenol a i dentala material socialstyrelsen, 2015.
[14] BIO Intelligence Service (2012), študija o možnostih za zmanjšanje onesnaženja z živim srebrom iz zobnih zalivk in baterij.
[15] Ocena ne vključuje Hrvaške, ki se je EU pridružila leta 2013.
[16] Živo srebro prehaja iz zobozdravstvenih ambulant prek naprav za čiščenje odpadne vode. Uporabljene tehnologije obdelave dosegajo različne učinkovitosti odstranjevanja in živo srebro se tako kot druge težke kovine običajno ne razgradi, ampak adsorbira v blatu (Pistocchi in drugi, 2019; Hargraeves in drugi, 2016).
[17] Direktiva Sveta 86/278/EGS z dne 12. junija 1986 o varstvu okolja, zlasti tal, kadar se blato iz čistilnih naprav uporablja v kmetijstvu (UL L 181, 4.7.1986, str. 6).
[18] Sporočilo Komisije z naslovom *Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo*, COM(2020) 98 final z dne 11. marca 2020.

prizadevanja za izboljšanje teh ocen, tudi zaradi upoštevanja dramatičnega vpliva izgube življenj zaradi krize COVID-19.

Na ravni EU se trenutno ne zahteva uvedba tehnologij za zmanjšanje emisij živega srebra v krematorijih. Samo Konvencija OSPAR[19], katere pogodbenice so EU in 11 njenih držav članic, v skladu s svojim pravno nezavezujočim Priporočilom 2003/4 navaja najboljše razpoložljive tehnike za preprečevanje in nadzor emisij živega srebra iz krematorijev.

[19] Konvencija o varstvu morskega okolja severovzhodnega Atlantika, OSPAR.

Nadaljnji koraki

Postopno nadomeščanje zobnega amalgama z materiali, ki ne vsebujejo živega srebra, poteka brez posredovanja politike, saj imajo pacienti na splošno, vse bolj pa tudi zobozdravniki, raje zalivke brez živega srebra. Kljub temu pa se brez zakonodajnih ukrepov v prihodnjih letih še vedno pričakuje uporaba znatnih količin zobnega amalgama. To bi podaljšalo okoljske in zdravstvene težave, povezane s trenutno uporabo zobnega amalgama, vključno z znatnimi emisijami živega srebra v zrak.

Postopno zmanjševanje in postopno opuščanje zobnega amalgama zahtevata obravnavo številnih vprašanj, vključno z izboljšanjem razumevanja posameznih zdravstvenih stanj, pri katerih naj bo zobni amalgam še naprej dovoljen, povečanjem informacij o razpoložljivih materialih brez živega srebra in zbiranjem nadaljnjih podatkov o emisijah živega srebra v povezavi z uporabo zobnega amalgama.

2.2 Proizvodi, ki vsebujejo dodano živo srebro

Pravo Unije in mednarodno pravo s področja dajanja proizvodov, ki vsebujejo živo srebro, v promet in trgovanja z njimi

EU je sprejela enega od najobsežnejših zakonodajnih aktov na svetu, ki ureja vsebnost živega srebra v proizvodih, danih v promet, vključno z uvoženimi proizvodi[20]. Cilj je bil dvojen, tj. varovanje zdravja ljudi in okolja ter zagotovitev dobrega delovanja notranjega trga.

To vključuje Direktivo 2011/65/EU, ki omejuje vsebnost živega srebra v električni in elektronski opremi[21], Direktivo 2006/66/ES, ki ureja vsebnost živega srebra v baterijah[22], in Uredbo (ES) št. 1907/2006, ki prepoveduje dajanje nekaterih neelektronskih merilnih naprav, ki vsebujejo dodano živo srebro, v promet na notranjem trgu EU ne glede na vsebnost živega srebra[23]. Celoten seznam zadevne zakonodaje je na voljo v poročilu o oceni učinka[24], ki ga je Evropska komisija dokončala leta 2016 pri pripravi svojega zakonodajnega predloga za Uredbo.

Na mednarodni ravni Konvencija prepoveduje proizvodnjo, uvoz in izvoz proizvodov z dodanim živim srebrom, navedenih v Prilogi A (del I) k tej konvenciji.

Čeprav torej pravo EU na področju notranjega trga na splošno prepoveduje le dajanje proizvodov z dodanim živim srebrom v promet na notranjem trgu EU, Konvencija prepoveduje njihovo proizvodnjo, uvoz in izvoz. Da bi torej EU spoštovala določbe

[20] Glej opombo 3.
[21] Direktiva 2011/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 o omejevanju uporabe nekaterih nevarnih snovi v električni in elektronski opremi (UL L 174, 1.7.2011, str. 88).
[22] Direktiva 2006/66/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. septembra 2006 o baterijah in akumulatorjih ter odpadnih baterijah in akumulatorjih in razveljavitvi Direktive 91/157/EGS (UL L 266, 26.9.2006, str. 1).
[23] Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).
[24] SWD(2016) 17, glej Prilogo VI.

Konvencije, Uredba dopolnjuje zakonodajo o notranjem trgu EU, tako da prepoveduje tudi proizvodnjo in izvoz proizvodov, navedenih v Konvenciji.

Zaradi te različne obravnave proizvodov z dodanim živim srebrom v okviru prava Unije in mednarodnega prava je zakonodajalec Unije od Komisije zahteval, da opravi ta pregled.

Cilj pregleda

Ta pregled si prizadeva opredeliti okoljsko in ekonomsko najučinkovitejši način zmanjšanja in odpravljanja prisotnosti proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, na mednarodnem trgu.
Na voljo sta dva glavna pristopa:

(a) enostranska prepoved proizvodnje vseh proizvodov z dodanim živim srebrom, ki jih je prepovedano dajati v promet na trgu EU, in njihovega izvoza iz EU. To bi se doseglo z vključitvijo teh proizvodov v Prilogo II k Uredbi;
(b) soglasje na svetovni ravni glede prepovedi nadaljnjih proizvodov. To bi se doseglo v dveh korakih, in sicer z (i) razširitvijo seznama proizvodov z dodanim živim srebrom, ki so opredeljeni v Prilogi A h Konvenciji, in (ii) vključitvijo te razširitve v Prilogo II k Uredbi.

Potencialne okoljske koristi teh pristopov so obravnavane v nadaljevanju.

Enostranska prepoved proizvodnje in izvoza po vsej EU

Med postopkom soodločanja o Uredbi se je razpravljalo o možnih učinkih širše enostranske prepovedi proizvodnje in izvoza po vsej EU. Komisija je podala začetno oceno v zgoraj navedenem poročilu o oceni učinka, ki je priloženo predlogu. To je bilo v postopku soodločanja dopolnjeno z informativnim dokumentom, ki povzema nadaljnjo oceno, izvedeno s podporo svetovalca[25], v zvezi z nekaterimi baterijami, neelektronskimi merilnimi napravami in sijalkami. Komisija je navedeni informativni dokument predložila Evropskemu parlamentu in Svetu ter ga objavila. Sklepi so bili naslednji:

(a) v primeru baterij in neelektronskih merilnih naprav, ki so prepovedane na notranjem trgu EU, je proizvodnja v EU omejena ali nična. Zato uveljavitev predlagane prepovedi proizvodnje in izvoza navedenih proizvodov ne bi imela neposrednih okoljskih koristi ali ekonomskih učinkov;

(b) stanje pa je drugačno pri nekaterih živosrebrovih sijalkah, ki so proizvedene v EU in izvožene iz nje, zlasti halofosfatnih sijalkah. Če ne bi bilo izvoza iz EU, bi povpraševanje v tretjih državah ostalo nespremenjeno zaradi razlik v cenah med živosrebrovimi sijalkami in nadomestnimi rešitvami brez živega srebra. Poleg tega bi proizvajalci v tretjih državah povečali ponudbo, da bi zadostili povpraševanju. Zato bi lahko uporaba predlagane prepovedi izvoza teh živosrebrovih sijalk (1) negativno vplivala na okolje zaradi povečanja svetovnih emisij živega srebra s strani proizvajalcev iz tretjih držav, ki ne bi bili pod tako strogim nadzorom onesnaževanja

[25] COWI & ICF (2017).

kot v EU, in (2) vplivala na približno 8 % industrije sijalk v EU s posledicami za delovna mesta in prihodke.

Na podlagi te ocene je zakonodajalec v Uredbo vključil prepoved izvoza za zadevne baterije, neelektronske merilne naprave in več vrst sijalk, z izjemo halofosfatnih sijalk. Komisija je naročila študijo o proizvodih, ki vsebujejo dodano živo srebro, in njihovih nadomestnih rešitvah[26].

Glavni izziv, s katerim se je spopadal izvajalec, je bil pomanjkanje informacij o trgih proizvodov z dodanim živim srebrom v tretjih državah. Zato je pregled omejen na kvalitativno oceno okoljskih koristi, ki temelji na enakih premislekih kot zgoraj navedeni informativni dokument Komisije. Dokler obstaja mednarodno povpraševanje, je verjetno, da bi proizvajalci iz tretjih držav povečali proizvodnjo, da bi zadostili povpraševanju, za katerega izvoz iz EU ne bi več zadostoval. Zato vplivi na okolje zaradi enostranske prepovedi izvoza iz EU niso jasni. Vpliv bi bil lahko pozitiven, če bi prepoved vodila v zmanjšano uporabo živega srebra po vsem svetu. Vendar bi bil lahko tudi negativen, če bi se povečale emisije iz morebiti manj nadzorovanih proizvodnih obratov v tretjih državah.

Svetovna prepoved v skladu s Konvencijo in nadaljnji koraki

Ob sprejetju Uredbe je Komisija izjavila, da se „obvezuje, da bo v skladu s Konvencijo in ob upoštevanju veljavnih politik, pravil in postopkov EU podpirala redno sodelovanje za zmanjšanje razkoraka med predpisi EU in določbami Konvencije“.

Komisija si od takrat prizadeva za napredek pri pogajanjih o pregledu seznama proizvodov, ki jih ureja Konvencija. V skladu s členom 4(8) Konvencije mora Konferenca pogodbenic (COP) do avgusta 2022 pregledati Prilogo A k tej konvenciji. COP je začela ta pregled na tretjem zasedanju[27], pri čemer je pogodbenice pozvala, naj predložijo informacije, da jih analizira skupina strokovnjakov. Na podlagi tega bodo pogodbenice predlagale spremembe Priloge A, ki bodo obravnavane na četrtem zasedanju COP (novembra 2021).

EU ima vodilno vlogo pri tem pregledu. Na podlagi zgoraj omenjene študije o proizvodih, ki vsebujejo dodano živo srebro, in njihovih nadomestnih rešitvah je EU sekretariatu Konvencije predložila obširno ugotovitev za postopek pregleda[28]. Komisija bo v začetku leta 2021 pripravila osnutek sprememb Priloge A h Konvenciji, ki jih bo predlagala EU. Namen tega bo zlasti zmanjšanje razkoraka med pravnim redom Unije in Konvencijo.
Te dodatne informacije, za katere se pričakuje, da bodo na voljo v okviru dela mednarodne skupine strokovnjakov, ne bodo le omogočile boljše ocene izvedljivosti prepovedi po mednarodnem pravu, temveč bodo tudi izboljšale razumevanje učinkov morebitne enostranske prepovedi proizvodnje in izvoza teh proizvodov po vsej EU.

[26] Povezava do končnega poročila.
[27] Sklep MC-3/1.
[28] Ugotovitev EU o prilogah A in B za COP4 (2020).

4. SKLEPI IN NASLEDNJI KORAKI

Živo srebro se še vedno uporablja in povzroča stalno onesnaževanje, ki vpliva na zdravje ljudi in okolje po vsem svetu, zlasti z onesnaženjem prehranjevalne verige. EU si zato že več kot desetletje na evropski in mednarodni ravni prizadeva za opustitev uporabe živega srebra in zmanjševanje njegovih emisij v okolje.

Iz pregleda je razvidno, da je postopna opustitev zobnega amalgama, za katerega se v EU uporablja največ živega srebra, tehnično in ekonomsko izvedljiva pred letom 2030. Zato bo Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu leta 2022 predložila zakonodajni predlog za postopno opustitev uporabe zobnega amalgama. Pripravljalno delo bo vključevalo oceno potrebe po spremljevalnih ukrepih, kot sta zmanjšanje emisij živega srebra, povezanih z uporabo zobnega amalgama, in povečanje razpoložljivosti informacij o zobnih zalivkah brez živega srebra.

Poleg nadaljnjih prizadevanj za postopno opustitev dajanja proizvodov z dodanim živim srebrom v promet na notranjem trgu EU bo EU dejavno sodelovala pri mednarodnih pogajanjih za razširitev seznama proizvodov z dodanim živim srebrom, ki jih ureja Konvencija. Glavni cilj bo vključiti proizvode z dodanim živim srebrom, za katere velja prepoved dajanja v promet na notranjem trgu EU, v Prilogo A h Konvenciji. Glede na dosežen napredek bo Komisija ocenila potrebo po nadaljnjem delu na ravni EU, da bi se s spremembo Priloge II k Uredbi prepovedalo ne samo dajanje nekaterih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, v promet, temveč tudi njihova proizvodnja in izvoz.

Te pobude bodo prispevale k prizadevanjem za ničelno onesnaževanje za okolje brez strupov, ki so objavljena v Evropskem zelenem dogovoru.